Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MICHALA BOBKA
přednesené dne 28. července 2016 [1]

Věc C-289/15

Grundza

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou předkládá Krajský súd v Prešove (krajský soud v Prešově, Slovensko)]

„Justiční spolupráce v trestních věcech — Rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV — Státní příslušník vykonávajícího státu odsouzený ve vydávajícím státě za maření výkonu úředního rozhodnutí — Podmínka oboustranné trestnosti“

I – Úvod

1. Jozef Grundza je slovenský státní příslušník. Byl zastaven při řízení motorového vozidla na území města Prahy v rozporu s dřívějším rozhodnutím českého správního orgánu, kterým mu byl uložen zákaz řízení motorových vozidel. Následně jej český soud odsoudil k trestu odnětí svobody na dobu patnácti měsíců, mimo jiné „za maření výkonu úředního rozhodnutí“.

2. Na základě rámcového rozhodnutí 2008/909 [2] požádal příslušný český soudní orgán o uznání rozsudku proti J. Grundzovi a vykonání trestu na území Slovenska. Dožádaný slovenský soud má však pochybnosti o splnění podmínky oboustranné trestnosti v projednávané věci, neboť rozhodnutí, jež bylo mařeno, vydal český, a nikoli slovenský orgán.

3. Soudní dvůr je v projednávané věci žádán o výklad podmínky oboustranné trestnosti v kontextu čl. 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909. Které aspekty jsou relevantní, pokud jde o splnění podmínky oboustranné trestnosti, a s jakou mírou abstrakce je třeba takové aspekty hodnotit?

II – Právní rámec

A – *Právo Evropské unie*

4. Podle čl. 3 odst. 1 je účelem rámcového rozhodnutí 2008/909 „stanovení pravidel, podle nichž členský stát, s cílem usnadnit společenskou rehabilitaci odsouzené osoby, uznává rozsudky a provádí výkon trestů“.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Rámcové rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii (Úř. věst. 2008, L 327, s. 27).

5. Článek 7 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909 obsahuje výčet třiceti dvou trestných činů, u kterých se za účelem uznání rozsudku či výkonu trestu neověřuje splnění podmínky oboustranné trestnosti.

6. Článek 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909 stanoví, že „[u] jiných trestných činů, než na které se vztahuje odstavec 1, může vykonávající stát podmínit uznání rozsudku a výkon trestu tím, že se rozsudek týká činů, které jsou rovněž trestnými činy podle práva vykonávajícího státu, nezávisle na znacích skutkové podstaty nebo na popisu trestného činu“.

7. Článek 9 rámcového rozhodnutí 2008/909 vymezuje důvody k odmítnutí uznání rozsudku a výkonu trestu. V projednávané věci je relevantní důvod uvedený pod písmenem d), podle něhož příslušný orgán vykonávajícího státu může odmítnout uznání rozsudku a výkon trestu, pokud: „se rozsudek v případě uvedeném v čl. 7 odst. 3 […] týká činu, který by podle práva vykonávajícího státu nebyl trestným činem. Pokud se však rozsudek týká daňových, celních a devizových věcí, nesmí být jeho výkon odmítnut z toho důvodu, že právo vykonávajícího státu neukládá stejný druh daně nebo poplatku nebo neobsahuje stejná daňová, celní a devizová ustanovení jako právo vydávajícího státu“.

B – *Vnitrostátní právní předpisy*

8. Rámcové rozhodnutí 2008/909 bylo do práva Slovenské republiky provedeno zákonem č. 549/2011 o uznávání a výkonu rozhodnutí, kterými se ukládá trestní sankce spojená s odnětím svobody v Evropské unii (zákon o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii). V rámci provedení čl. 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909 se Slovenská republika rozhodla zachovat podmínku oboustranné trestnosti u trestných činů, na něž se vztahuje dotyčné ustanovení.

9. Podle § 4 odst. 1 zákona č. 549/2011 lze v zásadě ve Slovenské republice uznat a vykonat rozsudek, pokud skutek, pro který byl daný rozsudek vydán, je trestným činem i podle právního řádu Slovenské republiky. Podle čl. 16 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/2011 „[s]oud rozhodne o odmítnutí uznání a výkonu rozhodnutí, pokud skutek, pro který bylo rozhodnutí vydáno, není trestným činem podle právního řádu Slovenské republiky […]“.

10. Trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí existuje ve slovenském i českém právním řádu. Jeho skutková podstata je v obou právních řádech téměř totožná.

11. Podle § 337 odst. 1 písm. a) českého trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), „kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jinému orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu nebo pro kterou takové oprávnění pozbyl, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta“.

12. Podle § 348 odst. 1 písm. d) slovenského trestního zákona (zákon č. 300/2005 Z.z., Trestný zákon), „kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jinému orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, na kterou se vztahuje rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu o zákazu činnosti, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta“.

13. Podmínka oboustranné trestnosti již byla zkoumána ve dvou rozhodnutích, která vydal Najvyšší súd Slovenskej republiky (Nejvyšší soud Slovenské republiky; dále jen „NS“) a jež jsou obě zmíněna v předkládacím usnesení. Obě tato rozhodnutí se týkala předávání odsouzených osob a použití podmínky oboustranné trestnosti za obdobných skutkových okolností – uznání trestu na Slovensku v případě, kdy byl daný trest uložen v České republice za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí. Uvedená rozhodnutí však nebyla vydána přímo v kontextu rámcového rozhodnutí 2008/909, nýbrž podle předchozího právního režimu použitelného v rozhodné době.

14. V roce 2010 rozhodl NS, že v případě trestného činu dotčeného v dané věci, konkrétně maření výkonu úředního rozhodnutí, není splněna podmínka oboustranné trestnosti. Důvodem tohoto rozhodnutí bylo posouzení oboustranné trestnosti *in concreto*, při němž došel NS k závěru, že podle slovenského práva není naplněn jeden ze znaků skutkové podstaty trestného činu: český rozsudek, který má být uznán, se netýká rozhodnutí vydaného slovenským orgánem [3].

15. NS však následně svůj přístup změnil. V jiné věci totiž došel k závěru, že podmínka oboustranné trestnosti je ve skutečnosti u trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí na základě analýzy *in concreto* splněna. NS měl za to, že chráněný zájem České republiky dotčený mařením úředního českého rozhodnutí je třeba posuzovat obdobně, jako kdyby šlo o zájem slovenského státu. Jinými slovy, skutečnost, že se daný trestný čin netýká úředního rozhodnutí vydaného slovenským orgánem, nýbrž úředního rozhodnutí vydaného orgánem českým, nebrání závěru ohledně splnění podmínky oboustranné trestnosti [4].

III – Skutkový stav, vnitrostátní řízení a předběžná otázka

16. Dne 12. února 2014 uložil magistrát města Přerov (Česká republika) J. Grundzovi trest zákazu řízení motorových vozidel. Dne 9. března 2014 se J. Grundza dopustil v České republice trestného činu krádeže. Dne 9. srpna 2014 pak řídil motorové vozidlo na území Prahy a byl přitom zastaven policií. Dne 28. srpna 2014 byl shledán vinným z trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí. Konečně dne 3. října 2014 mu byl uložen za zmíněné trestné činy krádeže a maření výkonu úředního rozhodnutí souhrnný [5] trest odnětí svobody v délce patnácti měsíců.

17. Příslušný český soudní orgán následně na základě rámcového rozhodnutí 2008/909 požádal o uznání pravomocného rozsudku proti J. Grundzovi a vykonání trestu na území Slovenska.

18. Po přezkoumání uvedené žádosti a s ohledem na výše uvedenou nejednotnou judikaturu slovenského Nejvyššího soudu, pokud jde o posouzení oboustranné trestnosti, má předkládající soud pochybnosti o tom, zda je v projednávané věci splněna podmínka oboustranné trestnosti, když bylo mařené rozhodnutí vydáno českým orgánem.

19. Za těchto okolností Krajský súd v Prešove (krajský soud v Prešově) přerušil řízení a položil Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 7 odst. 3 a čl. 9 odst. 1 písm. d) rámcového rozhodnutí [2008/909] vykládány v tom smyslu, že podmínka oboustranné trestnosti je splněna pouze, pokud skutek, pro který bylo vydáno rozhodnutí, které má být uznáno, je při jeho konkrétním posouzení (*in concreto*) trestným činem i podle práva vykonávajícího státu (nezávisle na znacích skutkové podstaty nebo na popisu trestného činu), nebo pro splnění této podmínky postačí, že takový skutek je obecně (*in abstracto*) trestný i podle práva vykonávajícího státu?“

20. Písemná vyjádření předložily rakouská, česká, slovenská a švédská vláda a také Komise. Česká a slovenská vláda a Komise přednesly ústní vyjádření na jednání konaném dne 25. května 2016.

3 — Rozsudek NS ze dne 26. ledna 2010, sp. zn. 2 Urto 1/2011, vyhlášený ve sbírce – Zbierka stanovísk NS a sudov SR pod č. 2/2011, č. 17, s. 9, dostupný na adrese http://www.supcourt.gov.sk/data/files/88_stanoviska_rozhodnutia_2_2011.pdf.

4 — Usnesení NS ze dne 5. září 2012, sp. zn. 3Urto 1/2012, dostupné na adrese http://www.supcourt.gov.sk/data/att/23S02_subor.pdf).

5 — Podle českého práva uloží soud „souhrnný trest“ v rámci jediného rozsudku za dva či více trestných činů spáchaných týmž pachatelem. Soud přitom zruší výrok dřívějšího rozsudku či rozsudků o uložení trestu a „zahrne“ následně již uložený trest či tresty do nového jediného trestu.

IV – Posouzení

A – *Úvod: Poznámka k terminologii*

21. Všechny členské státy, které předložily vyjádření, a také Komise mají za to, že podmínka oboustranné trestnosti je v projednávané věci splněna. Liší se však v odůvodnění tohoto závěru.

22. Otázka položená vnitrostátním soudem vychází z terminologického rozlišení mezi posouzením podmínky oboustranné trestnosti *in abstracto* a *in concreto*.

23. Uvedená terminologie je v trestněprávní vědě běžně používána. Méně jasný je však konkrétní a přesný obsah těchto pojmů (*in concreto* a *in abstracto*). Zdá se, že různí autoři je chápou odlišným způsobem [6].

24. Při hledání společného jmenovatele různých definic lze snad mít za to, že při posouzení oboustranné trestnosti *in abstracto* je nutné ověřit, zda by jednání a skutky uvedené v rozsudku vydávajícího státu byly trestné, kdyby byly spáchány na území vykonávajícího státu.

25. Podle mého názoru, zdá se, vyžaduje posouzení podmínky oboustranné trestnosti *in concreto* mnohem více, včetně ověření splnění dalších podmínek trestní odpovědnosti vymezených právním řádem vykonávajícího státu, jako je například věk či duševní stav obviněného nebo zohlednění dalších skutkových okolností, za nichž byl daný skutek spáchán.

26. Písemná vyjádření i diskuse, která se rozvinula na jednání, dokládají, že mezi členskými státy existují značné rozdíly, pokud jde o přesné chápání pojmů *in concreto* a *in abstracto* v kontextu oboustranné trestnosti.

27. Z uvedené diskuse rovněž vyplynulo, že rozdíl mezi posouzením oboustranné trestnosti *in abstracto* a *in concreto* není prostou binární volbou, nýbrž výběrem z určité škály. Zmíněný rozdíl závisí na míře abstrakce zvolené při analýze oboustranné trestnosti. Při nejvyšší míře abstrakce lze argumentovat tím, že se analýza zaměřuje na pouhou nemorálnost skutku: určitý skutek se považuje za nesprávný v obou právních řádech. Níže na uvedené škále se nacházejí znaky skutkové podstaty daného trestného činu. Ještě níže na škále abstrakce lze řešit veškeré další prvky trestní odpovědnosti, včetně například otázky věku či (ne)existence okolností vylučujících protiprávnost, ale rovněž přísnost sankcí. Při nejnižší míře abstrakce (nebo naopak nejvyšší míře konkrétnosti) jsou relevantní i všechny jednotlivé skutkové prvky daného jednání. V takovém případě se ve skutečnosti požaduje téměř úplná totožnost skutku a jeho právního posouzení v obou dotčených právních řádech.

28. Kde je tedy třeba vytyčit hranici mezi posouzením *in abstracto* a *in concreto*? Stejně jako uvedla Komise na jednání, mám i já za to, že pro účely poskytnutí užitečné odpovědi vnitrostátnímu soudu v projednávané věci není patrně namístě analyzovat tyto jednotlivé pojmy a jejich konkrétní obsah. Vzhledem k tomu, nakolik se liší pojetí jednotlivých členských států, jež předložily vyjádření, pokud jde o přesné vymezení pojmů *in abstracto* a *in concreto*, mohou být nějaké terminologické „nálepky" zavádějící, neboť jim bude přikládán různý význam.

6 — Například viz Plachta, „The Role of Double Criminality in International Cooperation in Penal Matters", in Jareborg (ed) *Double criminality: Studies in International Criminal Law*, (Kriminalistik Institut, 1989), s. 105; Wouter van Ballegooij, *The Nature of Mutual Recognition in European Law: Re-examining the Notion form an Individual Rights Perspective with a View to Its Further Development in the Criminal Justice Area* (Intersentia, 2015), s. 127; Flore, D. „Reconnaissance mutuelle, double incrimination et territorialité" in *La reconnaissance mutuelle des décisions judiciaires pénales dans l'Union européenne* (Éditions de l'Université de Bruxelles, 2001) s. 69 až 70; Keijzer, „The Double Criminality Requirement' in Blekxtoon et al (ed.) *Handbook on the European Arrest Warrant* (T. M. C. Asser Press, 2005,) s. 137; Cahin, *La double incrimination dans le droit de l'extradition* (RGDIP, 2013) č. 3, s. 586; Cameron, „Double criminality under pressure" in Festshrift Till Per Ole Traskman (Norstedts Juridik AB, 2011) s. 124.

29. Ze všech těchto důvodů se v tomto stanovisku zaměřím na funkční analýzu, a nikoli na terminologii. Odpověď vnitrostátnímu soudu navrhnu na základě způsobu fungování podmínky oboustranné trestnosti v kontextu vnitřního unijního systému justiční spolupráce v trestních věcech, a konkrétně podle rámcového rozhodnutí 2008/909.

30. Než přistoupím ke zmíněné funkční analýze, bude však užitečné stručně popsat vývoj institutu oboustranné trestnosti v mezinárodním právu a v kontextu evropského práva. Uvedený vývoj nám umožní lépe porozumět zamýšleným cílům rámcového rozhodnutí 2008/909.

B – *Vývoj podmínky oboustranné trestnosti*

31. Podmínka oboustranné trestnosti obecně podmiňuje výkon extrateritoriální pravomoci státu tím, že je dotčené jednání trestné podle právního řádu použitelného v místě, kde byl skutek spáchán, i podle právního řádu státu, který jej trestá [7]. Je spojena se zásadou legality a konkrétněji předvídatelnosti sankcí (*nulla poena sine lege*).

32. Oboustranná trestnost je tradiční podmínkou vydávání osob. Mezinárodněprávní akty mohou sice vymezovat konkrétní trestné činy, pro něž je možné pachatele vydat, jeho vydání však bude často podléhat dodatečnému požadavku, aby byl daný skutek trestný v právních řádech obou dotčených států [8].

33. Podmínka oboustranné trestnosti je součástí zásad svrchovanosti, vzájemnosti a nezasahování do vnitřních záležitostí státu, které jsou základními prvky spolupráce mezi státy zakotvené v mezinárodněprávních dokumentech. Účelem této spolupráce je v zásadě zamezit zasahování do vnitřních záležitostí dotčených států [9].

34. Naproti tomu systém vnitřní unijní justiční spolupráce v trestních věcech vychází zejména ze zásady vzájemného uznávání [10]. V rámci tohoto systému jsou právní řády různých členských států navzájem otevřeny na základě posílené vzájemné důvěry v trestní justiční systémy všech těchto států.

35. Z praktičtějšího hlediska to znamená, že jakmile soudy jednoho členského státu přijmou rozhodnutí, „bude toto rozhodnutí uznáno a vykonáno v jiných členských státech co možná nejrychleji a s co možná nejmenším odporem, jako kdyby se jednalo o vnitrostátní rozhodnutí“ [11].

36. Zásada vzájemného uznávání mimo jiné vedla k sestavení výčtu trestných činů, u nichž se upouští od přezkoumání podmínky oboustranné trestnosti a kde se takový přezkum tedy *neprovádí*.

7 — Cameron, „Double criminality under pressure“ in Festshrift Till Per Ole Traskman, (Norstedts Juridik AB, 2011), s. 122-123.

8 — Thouvenin, „L’extradition“ in Ascensio, Decaux, Pellet, *Droit international pénal*, (Pedone, Paris, 2eme éd. révisée, 2012), s. 1123 až 1124.

9 — Daillier and Pellet, *Droit international public* (LGDJ, Paris, 7th ed., 2008) s. 515, bod 337.

10 — Bod 1 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2008/909. Rovněž viz stanovisko generálního advokáta Bota ve věci Ogňanov (C-554/14, EU:C:2016:319, bod 13).

11 — Plachta, M., „Cooperation in Criminal Matters in Europe“ in *Bassiouni, International Criminal law, Third Edition, vol. II Multilateral and Bilateral Enforcement Mechanisms* (Martinus Nijhoff, 2008) s. 458. Rovněž viz bod 5 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2008/909.

37. Ústup, byť částečný, od požadavku na oboustrannou trestnost představuje kvalitativní posun od praxe používané v rámci mezinárodněprávních dokumentů. Uvedená odchylka byla poprvé uplatněna v rámcovém rozhodnutí 2002/584 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy [12] a od té doby byla rozšířena některými dalšími akty unijního práva [13], včetně rámcového rozhodnutí 2008/909.

38. Rámcovým rozhodnutím 2002/584 byl nahrazen mnohostranný systém vydávání, který byl původně členskými státy uplatňován [14]. Obdobně bylo rámcovým rozhodnutím 2008/909 nahrazeno několik mezinárodněprávních dokumentů za účelem posílení spolupráce mezi členskými státy.

39. Mezinárodněprávními dokumenty, které předcházely rámcovému rozhodnutí 2008/909, byla Úmluva o předávání odsouzených osob, Úmluva mezi členskými státy Evropských společenství o výkonu cizích trestních rozsudků a Evropská úmluva o mezinárodní platnosti trestních rozsudků [15]. Všechny uvedené dokumenty obsahovaly ustanovení o oboustranné trestnosti [16].

40. Tento historický vývoj je třeba mít na paměti při posouzení funkce podmínky oboustranné trestnosti v kontextu rámcového rozhodnutí 2008/909. Použití uvedeného pravidla podle rámcového rozhodnutí 2008/909 by nemělo vést k omezení či ztížení vzájemných vazeb mezi členskými státy ve srovnání s předchozím méně integrovaným systémem založeným na výše uvedených mezinárodněprávních dokumentech.

C – *Fungování podmínky oboustranné trestnosti v kontextu rámcového rozhodnutí 2008/909*

41. Svou předběžnou otázkou se předkládající soud v zásadě táže na vhodnou míru abstrakce či zobecnění při posouzení trestnosti činu pro účely ověření splnění podmínky oboustranné trestnosti podle rámcového rozhodnutí 2008/909. Konkrétně je cílem dané otázky určit, zda je třeba čl. 7 odst. 3 a čl. 9 odst. 1 písm. d) vykládat v tom smyslu, že je podmínka oboustranné trestnosti splněna, pokud:

a) se žádá o uznání rozsudku a výkon trestu ohledně skutků, které jsou ve vydávajícím státě kvalifikovány jako trestný čin „maření výkonu úředního rozhodnutí“, a

b) obdobně vymezený trestný čin existuje i v právním řádu vykonávajícího státu, avšak

c) podle právního řádu či přesněji judikatury vykonávajícího státu přichází takový trestný čin v úvahu patrně jen tehdy, pokud bylo předmětné úřední rozhodnutí vydáno jedním z orgánů tohoto státu.

12 — Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24). Pokud jde o platnost rámcového rozhodnutí 2002/584, co se týče upuštění od ověřování oboustranné trestnosti činů uvedených v ustanovení odpovídajícím čl. 7 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909, viz rozsudek ze dne 3. května 2007, Advocaten voor de Wereld (C-303/05, EU:C:2007:261, bod 48 až 61).

13 — Článek 3 odst. 2 rámcového rozhodnutí Rady 2003/577/SVV ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii (Úř. věst. 2003, L 196, s. 45; Zvl. vyd. 19/06, s. 185); čl. 6 odst. 1 rámcového rozhodnutí Rady 2006/783/SVV ze dne 6. října 2006 o uplatňování zásady vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci (Úř. věst. 2006, L 328, s. 59); čl. 5 odst. 1 rámcového rozhodnutí Rady 2005/214/SVV ze dne 24. února 2005 o uplatňování zásady vzájemného uznávání peněžitých trestů a pokut (Úř. věst. 2005, L 76, s. 16); čl. 10 odst. 1 rámcového rozhodnutí Rady 2008/947/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání na rozsudky a rozhodnutí o probaci za účelem dohledu nad probačními opatřeními a alternativními tresty (Úř. věst. 2008, L 337, s. 102); čl. 14 odst. 1 rámcového rozhodnutí Rady 2009/829/SVV ze dne 23. října 2009 o uplatnění zásady vzájemného uznávání na rozhodnutí o opatřeních dohledu jakožto alternativy zajišťovací vazby mezi členskými státy Evropské unie (Úř. věst. 2009, L 294, s. 20).

14 — Viz rozsudky ze dne 28. srpna 2015, Minister for Justice and Equality (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, body 27 a 28 a citovaná judikatura), a ze dne 6. října 2009, Wolzenzburg (C-123/08, EU:C:2009:616, bod 59 a citovaná judikatura).

15 — Viz čl. 26 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909.

16 — Článek 3 odst. 1 písm. e) Úmluvy o předávání odsouzených osob ze dne 21. března 1983, ETS č. 112; čl. 5 první odrážka písm. b) Úmluvy mezi členskými státy Evropských společenství o výkonu cizích trestních rozsudků ze dne 13. listopadu 1991. Článek 4 odst. 1 Evropské úmluvy o mezinárodní platnosti trestních rozsudků ze dne 28. května 1970, ETS č. 70.

42. Úvodem je třeba připomenout, že fungování rámcového rozhodnutí 2008/909 a přezkum oboustranné trestnosti závisejí na tom, zda je dotyčný trestný čin uveden na seznamu v čl. 7 odst. 1. U trestných činů uvedených na daném seznamu není v zásadě přípustné [17], aby soudy vykonávajícího státu zkoumaly splnění podmínky oboustranné trestnosti, pokud jde o uznání rozsudku a výkon trestu uloženého ve vydávajícím státě.

43. Trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí na zmíněném seznamu uveden není.

44. Není-li trestný čin uveden na seznamu v čl. 7 odst. 1, je zkoumání oboustranné trestnosti možné. Členský stát podmínku oboustranné trestnosti u takových trestných činů zkoumat může, ale nemusí. Členské státy tedy u trestných činů neuvedených na seznamu v čl. 7 odst. 1 mohou rozhodnout, že se na jejich území podmínka oboustranné trestnosti použije.

45. Slovensko této možnosti využilo. Slovenské soudy tedy musí ověřit splnění uvedené podmínky, zabývají-li se žádostí o předání osob odsouzených v jiných členských státech.

46. S přihlédnutím k výše uvedenému, a abych poskytl předkládajícímu soudu užitečné vodítko ke kritériím použitelným při posouzení oboustranné trestnosti, se budu nejprve zabývat relevantními aspekty, k nimž je nutné při takovém posouzení přihlížet (1), a poté se zaměřím na konkrétní otázku chráněného státního zájmu, která v projednávané věci vyvstává (2).

1. Aspekty relevantní pro posouzení oboustranné trestnosti

47. Článek 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909 vymezuje rozsah posouzení oboustranné trestnosti tím, že ukládá příslušnému orgánu ověřit, zda jsou předmětné *činy* rovněž *trestnými činy* podle práva vykonávajícího státu, *nezávisle na znacích skutkové podstaty nebo na popisu trestného činu*.

48. Za zvláštní zmínku stojí dvě skutečnosti. Zaprvé čl. 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909 tím, že zdůrazňuje nutnost pružného přístupu ke *znakům skutkové podstaty* trestného činu, dává najevo, že není nutná přesná shoda mezi všemi znaky skutkové podstaty vymezenými v právních řádech vydávajícího a vykonávajícího členského státu.

49. Zadruhé čl. 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí tím, že trvá na uvedené pružnosti, i pokud jde o *popis* trestného činu, rovněž vyjasňuje, že není nutná ani přesná shoda v názvu či taxonomii trestného činu ve vydávajícím a vykonávajícím členském státě.

50. Naproti tomu čl. 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909 zdůrazňuje, že je relevantní a rozhodující, zda existuje shoda mezi základními *skutkovými* prvky trestného činu, jak jsou vyjádřeny v rozsudku vydávajícího státu, na straně jedné a vymezením skutkové podstaty trestného činu v právním řádu vykonávajícího státu na straně druhé.

51. Posouzení oboustranné trestnosti tedy vyžaduje v zásadě dva kroky: 1) *delokalizaci*, tedy vymezení základních charakteristik skutku, k němuž došlo ve vydávajícím státě, s tím, že se uvažuje, jako by byl spáchán ve vykonávajícím státě, a 2) *podřazení* takových základních skutečností pod relevantní skutkovou podstatu vymezenou právním řádem vykonávajícího státu.

17 — Pokud daný členský stát nevydal opačné prohlášení na základě čl. 7 odst. 4 rámcového rozhodnutí 2008/909.

52. Jinými slovy, soudní orgán vykonávajícího státu si v rámci takového „přenesení“ daného činu musí položit následující otázky: lze skutek či skutky, které vedly k vydání rozsudku ve vydávajícím státě, podřadit pod skutkovou podstatu nějakého trestného činu stanoveného trestněprávními předpisy vykonávajícího státu? Byl by takový skutek trestný *per se*, kdyby byl spáchán na území vykonávajícího státu?

53. Mám za to, že odpověď na uvedené otázky a vymezení relevantního skutku či relevantních skutků, které je nutno „přenést“ do právního řádu vykonávajícího státu, musí vycházet z relativně vysoké míry abstrakce. Hledána je shoda mezi základními *skutkovými* prvky, které soudní orgány vydávajícího státu považovaly za relevantní pro odsouzení pachatele, a *znaky skutkové podstaty* trestného činu vymezenými trestněprávními předpisy vykonávajícího státu.

54. Naproti tomu ze znění čl. 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909 („*nezávisle na znacích skutkové podstaty nebo na popisu trestného činu*“) vyplývá, že se nehledá shoda mezi relevantními normativními definicemi trestných činů v právních řádech vydávajícího a vykonávajícího státu [18].

55. V řadě případů bude jistě vcelku snadné najít shodu již na normativní úrovni. Tak tomu je patrně i v projednávané věci. Trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí je vymezen takřka totožně v českém i slovenském trestním zákoníku. V jiných případech však mohou existovat určité rozdíly ve výkladu daného trestného činu ve vykonávajícím státě a ve státě vydávajícím. Znaky skutkové podstaty obou trestných činů nemusí být přesně stejné. Nebo mohou být znaky skutkové podstaty obdobné, ale dané trestné činy mohou nést v daných právních řádech jiný název. V trestních zákonících může navíc být určitý „základní“ trestný čin vymezen úzce a takový trestný čin může být součástí širší kategorie trestných činů, které je nutno vykládat společně pro účely posouzení oboustranné trestnosti.

56. Jak však již bylo zdůrazněno výše, je vcelku zřejmé, že zamýšlené „přenesení“ trestného činu z vydávajícího státu do vykonávajícího státu má být „diagonální“ (základní skutkové prvky jednání ve vydávajícím státě jsou podřazovány právnímu řádu vykonávajícího státu), a nikoli „horizontální“ (kdy je hledána shoda mezi normativními definicemi trestného činu v obou státech).

57. Mám-li uvést konkrétnější příklad, v projednávané věci má být do vykonávajícího státu „přenesen“ základní popis skutku, který lze jednoduše podchytit takto: jednání, jehož se dopouští osoba tím, že řídí motorové vozidlo i přes existenci úředního rozhodnutí, jež takové jednání zakazuje.

58. Otázka dále zní: bylo by takové jednání trestné i podle práva vykonávajícího státu, pokud by se jej daná osoba dopustila na jeho území? V kontextu Slovenska je odpověď patrně kladná.

59. Proces delokalizace a podřazení skutkové podstatě však může obecně jít i dále a jeho součástí mohou být i změny taxonomie trestného činu podle práva vykonávajícího státu. Užitečnou ilustraci v tomto ohledu nabízí příklad uvedený českou vládou na jednání. Týká se trestného činu „řízení bez oprávnění“ v německém trestním zákoníku [19]. Podle německého trestního práva by jednání, kterého se dopustil J. Grundza, patrně nebylo kvalifikováno jako „maření výkonu úředního rozhodnutí“, nýbrž jako

18 — Vrátíme-li se k příkladu vydávání osob v kontextu historického vzniku podmínky oboustranné trestnosti, může být relevantní, že Vzorová smlouva OSN o vydávání osob výslovně v čl. 2 odst. 2 stanoví, že „[p]ři určení, zda je určitý čin trestný podle právního řádu obou smluvních stran, není podstatné, zda: a) právní řády obou smluvních stran řadí konání či opomenutí představující daný čin do stejné kategorie trestných činů nebo zda používají pro jeho označení stejnou terminologii; b) se v rámci právních řádů obou smluvních stran liší znaky skutkové podstaty daného trestného činu, přičemž se má za to, že se přihlíží k veškerému konání či opomenutí vymezenému dožadujícím státem“: Vzorová smlouva o vydávání osob, A/RES/45/116, 14. prosince 1990.

19 — Viz § 21 odst. 1 zákona o silničním provozu (Straßenverkehrsgesetz; StVG), BGBl. 2003 I, s. 310, 919), který upravuje trestný čin označený jako „Fahren ohne Fahrerlaubnis“ („řízení bez oprávnění“). „1) Kdo: 1. řídí vozidlo bez oprávnění nezbytného k tomuto účelu nebo po dobu, kdy mu byl uložen zákaz řízení vozidel […], bude potrestán odnětím svobody v délce až jeden rok nebo pokutou […]“.

„řízení bez oprávnění“. Mám však za to, že i v takovém případě by podmínka oboustranné trestnosti podle čl. 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909 byla splněna. Změny trestněprávní taxonomie při „přenášení“ trestných činů z jednoho právního řádu do jiného výslovně předvídá a připouští znění dotyčného ustanovení.

60. Jinými slovy, mám za to, že při posouzení oboustranné trestnosti podle rámcového rozhodnutí 2008/909 je třeba vycházet ze zobecnění jednání, které bylo projednáno a potrestáno soudem vydávajícího státu, při vyšší míře abstrakce. Takové zobecnění nutně vyžaduje určitou pružnost v procesu „přenesení“ daného jednání, kdy je dotčené jednání zkoumáno s ohledem na vymezení různých relevantních trestných činů ve vykonávajícím státě.

61. Závěr, že posouzení oboustranné trestnosti vyžaduje značnou míru abstrakce, potvrzuje i vcelku omezený rozsah informací poskytovaných příslušným orgánům vydávajícího státu na standardním formuláři uvedeném v příloze I rámcového rozhodnutí 2008/909.

62. Rozsah poskytovaných informací závisí na tom, zda se žádost o uznání rozsudku a výkon trestu týká trestných činů uvedených v čl. 7 odst. 1 [písm. h) body 1 a 2 přílohy I], nebo zda se žádost týká jiných (neuvedených) trestných činů [písm. h) body 1 a 3 přílohy I].

63. Avšak i u trestných činů neuvedených v čl. 7 odst. 1, které mohou být předmětem přezkumu oboustranné trestnosti, jsou standardně poskytovány jen základní informace. Jak uvedla švédská vláda ve svém písemném vyjádření, takto omezené informace by dozajista neumožňovaly úplnější posouzení věci.

64. Shrneme-li výše uvedené, určité individuální rozdíly, které mohou existovat v trestněprávní taxonomii, nejsou pro účely posouzení podmínky oboustranné trestnosti relevantní. Rozhodující je, zda by bylo jednání daného druhu trestné *per se* i ve vykonávajícím státě, pokud by se jej pachatel dopustil na jeho území.

65. Zvláštní důraz je přitom třeba klást na slova *trestné per se*, tedy na rozdíl od otázky, zda by v případě trestního stíhání byla odsouzená osoba shledána vinou a odsouzena i tehdy, pokud by bylo trestní řízení vedeno podle práva vykonávajícího státu.

66. V tomto ohledu poukazuji na to, že cílem rámcového rozhodnutí 2008/909 je usnadnit opětovné začlenění odsouzených osob do společnosti tím, že se jim umožní vykonat trest v jiném členském státě.

67. To znamená, že účelem je předání již odsouzených osob a jejich opětovné začlenění do společnosti. Zcela jistě jím není zpochybnění konečných rozhodnutí a opětovné vedení trestního řízení ve vykonávajícím členském státě. Není bez důvodu, že spolupráce zavedená rámcovým rozhodnutím 2008/909 je možná *až po* ukončení trestního řízení a vydání *konečného* rozsudku ve vydávajícím státě.

68. V uvedeném rámci je třeba podmínku oboustranné trestnosti v čl. 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909 vykládat jako pojistku, kterou může vykonávající členský stát použít, chce-li odmítnout vykonat trest uložený za čin, který není trestný *per se* podle jeho vlastního právního řádu. Jinými slovy, členský stát nemůže být nucen uznat a vykonat trest uložený za jednání, které daný stát a jeho společnost nepovažují za natolik nemorální, aby bylo kriminalizováno [20].

20 — Nabízí se příklad jednání, která mohou být považována za trestná v jednom členském státě, ale nejsou zároveň trestným činem v jiném státě, jako eutanazie nebo popírání holocaustu. Totéž by podle mého názoru platilo i pro jednání, která jsou v jednom státě kvalifikována jako trestný čin, ale v jiném státě jen jako přestupek (a lze je tedy stíhat jen ve správním, ale nikoli v trestním řízení).

2. Relevance konkrétního chráněného státního zájmu

69. Jak již bylo uvedeno výše, posouzení podmínky oboustranné trestnosti v kontextu rámcového rozhodnutí 2008/909 vyžaduje delokalizaci skutkových okolností při vysoké míře abstrakce a jejich podřazení trestněprávním ustanovením vykonávajícího státu.

70. Je pak jen logické, bude-li dané jednání „přeneseno“ i s ohledem na konkrétní státní zájem spojený s daným trestným činem. Pro účely vymezení skutku, který má být takto „přenesen“, nelze mít za to, že je dotčeným státním zájmem *konkrétní* vnitrostátní zájem *konkrétního* státu (tedy vydávajícího státu), nýbrž *nevymezený* státní zájem, který bude předmětem posouzení společně s jinými základními prvky daného činu podle trestního práva vykonávajícího státu.

71. Lze jistě připustit, že v některých konkrétních a dosti extrémních případech mohou být odůvodněné výjimky z neomezeného „přenesení“ daných zájmů mezi vydávajícím a vykonávajícím státem. Pokud však jde o naprostou většinu ostatních trestných činů, včetně trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí, bude systém vzájemného uznávání fungovat jen tehdy, bude-li chráněna autorita „úředního rozhodnutí“, a nikoli jen „autorita rozhodnutí vydaných výlučně orgány členského státu X“.

72. Tento způsob výkladu čl. 7 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909 potvrzují i dva další systémové argumenty.

73. Zaprvé některé ze skutkových podstat trestných činů uvedených v čl. 7 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909 (u nichž byla zcela vyloučena nutnost splnění podmínky oboustranné trestnosti) zjevně směřují k ochraně konkrétního státního zájmu, který je porušen spácháním daného trestného činu. Jedná se například o sabotáž, korupci, padělání peněz, napomáhání při nedovoleném překročení státní hranice a při nedovoleném pobytu, padělání veřejných listin a obchod s veřejnými listinami a padělání platebních prostředků.

74. Zadruhé čl. 9 odst. 1 písm. d) rámcového rozhodnutí 2008/909 umožňuje odmítnout uznání rozsudku a výkon trestu, není-li splněna podmínka oboustranné trestnosti. Stanoví však, že „[pokud se] rozsudek týká daňových, celních a devizových věcí, nesmí být jeho výkon odmítnut z toho důvodu, že právo vykonávajícího státu neukládá stejný druh daně nebo poplatku nebo neobsahuje stejná daňová, celní a devizová ustanovení jako právo vydávajícího státu.“

75. Mám za to, že obě uvedená ustanovení podporují závěr, že účelem vzájemného uznávání podle rámcového rozhodnutí 2008/909 je obecně překonat partikularismus zájmů jednotlivých členských států. Konečně nemá právě to být účelem vzájemného uznávání a respektování soudních rozhodnutí?

76. Ve světle výše uvedeného mám za to, že čl. 7 odst. 3 a čl. 9 odst. 1 písm. d) rámcového rozhodnutí 2008/909 je třeba vykládat v tom smyslu, že podmínka oboustranné trestnosti je splněna, pokud se žádá o uznání rozsudku a výkon trestu ohledně činu, který je při relativně vysoké míře abstrakce trestný *per se* podle právního řádu vykonávajícího státu, bez ohledu na to, zda se přesně shoduje taxonomie používaná k popisu daného trestného činu v právních řádech vydávajícího a vykonávajícího státu.

V – Závěry

77. Ve světle výše uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na otázku, kterou mu položil Krajský súd v Prešove (krajský soud v Prešově) takto:

„Článek 7 odst. 3 a čl. 9 odst. 1 písm. d) rámcového rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii, je třeba vykládat v tom smyslu, že podmínka oboustranné trestnosti je splněna, pokud se žádá o uznání rozsudku a výkon trestu ohledně činu, který je při relativně vysoké míře abstrakce trestný *per se* podle právního řádu vykonávajícího státu, bez ohledu na to, zda se přesně shoduje taxonomie používaná k popisu daného trestného činu v právních řádech vydávajícího a vykonávajícího státu.“